

Eerste Kamer der Staten-Generaal

Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
Digitalisering en Koninkrijksrelaties
De heer drs. F.Z. Szabó
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Kazernestraat 52
2514 CV Den Haag
postbus 20017
2500 EA Den Haag

telefoon 070 312 92 00
fax 070 312 93 90

e-mail postbus@eerstekamer.nl
internet www.eerstekamer.nl

datum 5 februari 2025

betreft Vragen n.a.v. de evaluatie CIO-stelsel Rijksdienst 2024 en het advies van het AcICT

ons kenmerk 176165U

Geachte heer Szabó,

De leden van de vaste commissie voor Digitalisering hebben met belangstelling kennisgenomen van de brief van 28 november 2024, waarbij u naast de Startbrief Digitalisering ook, conform toezegging van uw ambtsvoorganger,¹ het onderzoek naar de coördinerende rol van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties ten aanzien van digitalisering, voorzien van een advies van het Adviescollege ICT-toetsing, hebt aangeboden.² De leden van de fracties van **BBB** en **GroenLinks-PvdA** wensen naar aanleiding van het ADR-onderzoeksrapport 'Evaluatie CIO-stelsel Rijksdienst 2024' en het advies van het Adviescollege ICT-toetsing enkele vragen te stellen.³ Ook de brief van 12 november 2024 over het ADR-onderzoeksrapport en het advies van het AcICT, die aan de Tweede Kamer is aangeboden en waarvan de fractie van GroenLinks-PvdA via openbare stukken kennis heeft genomen, geeft aanleiding tot vragen. De leden van de fracties van **BBB**, **D66** en **Volt** sluiten zich bij de vragen van de fractie van GroenLinks-PvdA aan. De leden van de fractie van de **PvdD** sluiten zich bij alle gestelde vragen aan.

Vragen van de leden van de fractie van BBB

1. Bent u bekend met de WOO-vragen van voormalig hoogleraar Architectuur aan de Radboud Universiteit, de heer Daan Rijsenbrij, over de digitalisering van de rijksoverheid, in het bijzonder bij de Belastingdienst, het UWV en de politie?
2. Wat is uw mening over het standpunt van meerdere experts dat de ICT-strategiedocumenten bij deze uitvoeringsorganisaties vaak te lang en verhalend zijn en dat er gewerkt zou moeten worden met compactere notities van maximaal 18 pagina's of 18 dia's met *lecture notes*?
3. Wat vindt u van het principe dat de ICT-strategie van de uitvoeringsorganisaties minimaal de volgende onderdelen dient te bevatten:
 - een strategie om de complexe legacy-systemen op te ruimen;
 - een datastrategie die leidt tot data-gecentreerde ontwerpen;

¹ T03925.

² Kamerstukken I 2024/25, 26 643 en 36 382, G.

³ Bijlagen bij Kamerstukken I 2024/25, 26 643 en 36 382, G.

datum 5 februari 2025

ons kenmerk 176165U

blad 2

- een digitaliseringsstrategie;
 - inspirerende architectuurvisualisaties, minimaal op het niveau van de gehele organisatie en voor de onderliggende domeinen, die ook begrijpelijk zijn voor ambtenaren buiten de IT-community;
 - een strategie voor cybersecurity en privacy.
4. Bent u voornemens of bereid een vaste structuur voor te schrijven?
 5. Wat is uw oordeel over het mede laten ondertekenen van de ICT-strategie van uitvoeringsorganisaties door de Secretaris-Generaal van het betreffende ministerie?
 6. Wat vindt u van het idee om de strategische richting van uitvoeringsorganisaties en de voortgang vanuit de CIO-Rijk jaarlijks te laten auditen?
 7. Hoe wordt de digitale geletterdheid van de top van de ministeries en uitvoeringsorganisaties gemeten en verbeterd?
 8. Welke plannen heeft u om de digitale geletterdheid van de top van de ministeries en uitvoeringsorganisatie onder leiding van de CIO-Rijk te verbeteren?
 9. Hoe beoordeelt u de wijze waarop nu de commerciële, operationele en relationele contacten tussen adviesbureaus en softwarehuizen enerzijds en de ministeries en uitvoeringsorganisatie anderzijds plaatsvinden? Ziet u een coördinerende of faciliterende rol voor de CIO-Rijk?
 10. Wat is uw oordeel over de veelgehoorde kritiek vanuit de leveranciersmarkt dat de wijze van 'uitvraag' aan de markt zeer divers is en dat het blijkbaar ontbreekt aan integrale strategische vraagsturing vanuit het hoogst mogelijke niveau van het politiek-ambtelijke apparaat?
 11. In hoeverre vindt u het een vereiste dat bij grote ICT-projecten de menselijke maat (lees: impact op de burger) een vast punt van aandacht is?
 12. Hoe gaat u uw uitspraak over het streven naar een digitale overheid vormgeven en coördineren? Annemarie Jorritsma heeft lang geleden gesteld dat de gemeente de toegangspoort voor de gehele overheid zou moeten zijn. Hoe zou de digitale toegangspoort er in uw ogen uit moeten zien en door wie of wat wordt deze beheerd?
 13. Bent u voornemens het concept 'compacte overheid' (van 20 jaar geleden) in de digitale wereld te herintroduceren?

Vragen van de leden van de fractie van GroenLinks-PvdA, mede namens de leden van de fractie van BBB

De leden van de fractie van GroenLinks-PvdA constateren dat het Adviescollege ICT-toetsing (AcICT) heeft geconcludeerd dat het CIO-stelsel in zijn werking tekortschiet en onvoldoende effectief blijkt te zijn in het beheersen van de risico's van de ICT-activiteiten van het Rijk. Het AcICT adviseert om de invulling van de rol van de CIO binnen het stelsel op drie gebieden te versterken: 1. de kaderstellende rol; 2. het portfoliomanagement van alle ICT-activiteiten; en 3. de aandacht voor kennis van de ICT-oplossing zelf. De leden van de fractie van GroenLinks-PvdA merken op dat u uw brief aan de Tweede Kamer over het ADR-onderzoeksrapport en het advies van het AcICT van een beknopte appreciatie hebt voorzien, maar zij vragen om een reactie op alle concrete adviezen van het AcICT. Hoe staat u tegenover deze adviezen? Bent u voornemens deze op te volgen? Zo niet, wat is hiervoor de reden? Zo ja, op welke wijze en binnen welke termijn?

De leden van de fractie van GroenLinks-PvdA constateren dat zowel de ADR als het AcICT concluderen dat er verbeteringen nodig zijn binnen het huidige Besluit CIO-stelsel Rijksdienst. In de aanbiedingsbrief van 12 november 2024 merkt u het volgende op:

datum 5 februari 2025

ons kenmerk 176165U

blad 3

“Nu het ADR-onderzoek is afgerond, kunnen deze ingezette verbeteringen, aangevuld met de adviezen van de ADR en het AcICT worden samengebracht tot een algehele herziening van het stelsel. Ik zal u daar in toekomstige correspondentie over informeren.”

Dit leidt tot de volgende vragen van de leden van de fractie van GroenLinks-PvdA. Wat verstaat u onder een algehele herziening van het stelsel? Welke onderdelen dienen volgens u te worden herzien, en welke kunnen ongewijzigd blijven? En op welke termijn is deze herziening gepland?

De leden van de fractie van GroenLinks-PvdA onderstrepen het belang van een digitaal-inclusieve samenleving. Zij maken zich ernstige zorgen over de alarmerende signalen van een groeiend aantal mensen dat digitale uitsluiting ervaart. De overheid draagt hierbij een belangrijke verantwoordelijkheid. Het Besluit CIO-stelsel Rijkdienst legt de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de CIO en CISO vast op het gebied van digitalisering binnen de Rijksoverheid. Bij bestudering van dit besluit valt op dat het belang van digitale inclusie niet expliciet wordt genoemd als verantwoordelijkheid, beoordelingscriterium, resultaat dan wel uitkomst. Dit geeft de leden van de fractie van GroenLinks-PvdA aanleiding tot het stellen van de volgende vragen:

1. Wat ziet u als de voor- en nadelen van het opnemen van het uitgangspunt van digitale inclusie in het Besluit CIO-stelsel?
2. Acht u het wenselijk om digitale inclusie expliciet te verankeren in het Besluit CIO-stelsel? Zo ja, kunt u toelichten hoe u dit zou willen regelen? Zo niet, wat is hiervoor de reden?
3. Wat ziet u als de voor- en nadelen van het opnemen van het perspectief van de gebruikers (burgers en bedrijven) in het Besluit CIO-stelsel?
4. Acht u het wenselijk om het perspectief van de gebruikers (burgers en bedrijven) expliciet te verankeren in het Besluit CIO-stelsel? Zo ja, kunt u toelichten hoe u dit zou willen regelen? Zo niet, wat is hiervoor de reden?

De leden van de fractie van GroenLinks-PvdA lezen in het ADR-onderzoeksrapport dat een stevige doorontwikkeling in de werking van de departementale en interdepartementale samenwerking noodzakelijk is vanwege de toenemende uitdagingen in de digitalisering. De ADR stelt op pagina 5-6 van het onderzoeksrapport:

“Wij hebben onderzoek uitgevoerd naar de governance en invulling van verschillende activiteiten die rijksbreed en departementaal het digitaal leiderschap ondersteunen. Er zijn op departementaal en Rijksbreed niveau hardnekkige uitdagingen rondom o.a legacy, portfoliomanagement, informatiebeveiliging, inzet algoritmen en de I-component vroegtijdig te betrekken bij beleidsvorming. [...] Rijksbreed zijn er met name uitdagingen in de ingewikkelde governance van de hele digitaliseringsopgave die het Rijksbrede CIO-stelsel overstijgt en de rol die het CIO-beraad daarin neemt.”

Deze bevindingen geven aanleiding tot zorg. Hoe beoordeelt u de huidige governance van de digitaliseringsopgave? Deelt u de conclusie dat de ingewikkelde governance de digitaliseringsopgave belemmert? Wat is volgens u nodig om de digitaliseringsopgave met de gewenste urgentie op te pakken? De leden van de fractie GroenLinks-PvdA verzoeken u niet alleen te reflecteren op de ambtelijke governance, maar ook op de bestuurlijke governance.

datum 5 februari 2025

ons kenmerk 176165U

blad 4

De leden van de fractie van GroenLinks-PvdA lezen in de aanbiedingsbrief van 12 november 2024 dat een uitvoeringstoets bij de totstandkoming van nieuw beleid verplicht is gesteld. De leden van de fractie van GroenLinks-PvdA spreken hun steun hiervoor uit. Wel leidt dit tot het stellen van de volgende vragen:

5. Is het juist dat deze verplichting geldt voor alle nieuwe wet- en regelgeving? Zo niet, kunt u toelichten wat er precies wordt bedoeld met "nieuw beleid"?
6. Hoe verhoudt deze verplichte uitvoeringstoets zich tot de reeds bestaande uitvoeringstoetsen? Wordt de digitale toets hierin als verplicht onderdeel opgenomen?
7. Kunt u aangeven aan welke (kwalitatieve) criteria deze uitvoeringstoets moet voldoen? Indien er geen criteria zijn vastgesteld, kunt u dan toelichten waarom dat het geval is?
8. Door wie wordt de uitvoeringstoets uitgevoerd en onder wiens verantwoordelijkheid valt dit?
9. Wat gebeurt er met de uitkomsten van uitvoeringstoetsen, in het bijzonder wanneer er zwaarwegende knelpunten worden gesignaleerd? Wat betekent dit voor de coördinerende rol van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties?
10. Wat houdt "verplicht gesteld" precies in? Wat zijn de gevolgen als er geen uitvoeringstoets wordt uitgevoerd?
11. Bent u bereid toe te zeggen dat een digitale uitvoeringstoets bij nieuwe wetgeving verplicht wordt gesteld en standaard aan de Kamer wordt verstrekt? Zo niet, wat is hiervoor de reden?

De leden van de vaste commissie voor Digitalisering zien uw reactie – bij voorkeur binnen vier weken – met belangstelling tegemoet.

Hoogachtend,

Mr. G.V.M. Veldhoen

Voorzitter van de vaste commissie voor Digitalisering